

Have-guldnælde (*Lamiaeum galeobdolon* ssp. *argentatum*)

Videnskabeligt navn: *Lamiaeum galeobdolon* subsp. *argentatum*

Synonymer:

Kaldenavn: Have-guldnælde

Status i Danmark: Invasiv

Beskrivelse

Have-guldnælde er en flerårig urt med krybende overjordiske stængler, der bliver 0,2-1,0 m lange. Planten bliver op til 0,5 m

høj. Bladene er rundtakkede, ægformede og har sammenhængende sølvhvide tegninger på oversiden. Planten tilhører læbeblomstfamilien og har gule blomster med orange tegninger¹.

Have-guldnælde. Foto: Fugle og Natur

Forvekslingsmuligheder

Have-guldnælde kan forveksles med almindelig guldnælde, *Lamiaeum galeobdolon* subsp. *Galeobdolon*, der er hjemmehørende. Have-guldnælde er kraftigere og med smallere blade end almindelig guldnælde. Hos have-guldnælde danner de sølv-hvide felter et sammenhængende mønster, mens de hos almindelig guldnælde er mindre, ikke sammenhængende pletter. Have-guldnældens bæger er i frugtstadiet længere (12-15 mm) og kronens overlæbe bredere (8-10 mm bred) end hos almindelig guldnælde, hvor bægeret er 10-12 mm og overlæben 6-8 mm bred².

Spredningsvej og nuværende udbredelse

Have-guldnældens oprindelse er usikker, men den er formentlig en kultivar af *Lamiaeum galeobdolon* subsp. *montanum*, der er hjemmehørende i Mellem- og Sydeuropa^{3,4}. Som navnet antyder anvendes have-guldnælde som prydblade i haver og den anvendes hyppigt som bunddække⁴. Herfra er den forvildet dels grundet vegetativ spredning dels med haveaffald. Den blev første gang fundet uden for haver på en losseplads ved Sorø i 1981⁴. Den er siden fundet over det meste af landet og er registreret i 786 af 1300 Atlas Flora Danica ruder⁴.

Datagrundlag for artens invasive status i Danmark

Vi benytter en skala fra 0-3 til at vurdere arterne i forhold til de seks parametre spredningspotentiale, levestedets bevarings- og naturværdi, påvirkningen på hjemmehørende arter, påvirkning på økosystemfunktioner, økonomiske effekter og helbredseffekter. 0 svarer til ingen, 1 svarer til lav, 2 svarer til middel og 3 svarer til høj påvirkning. Kvaliteten af data, der ligger til grund for vurderingen, angives på en firetrins skala: meget sikker (empiriske, kvantitative data for arten), sikker (overvejende kvalitative data for arten), middel (udelukkende kvalitative data), usikker (få eller ingen data).

	Sprednings- potentiale	Levestedets bevarings- og naturværdi	Påvirkning af hjemme- hørende arter	Påvirkning af økosystem- funktioner	Økonomiske effekter	Helbreds- effekter
Score	1	2	2	1	0	1
Datakvalitet	Middel	Middel	Usikker	Usikker	Usikker	Usikker

Spredningspotentiale: 1 (lav). Spredningspotentialet for have-guldnælde er vurderet til lav. Have-guldnælde spreder sig tilsyneladende udelukkende vegetativt, hvor den via robuste udløbere, der kan vokse over en meter om året, kan brede sig og dække flere hundrede kvadratmeter⁵.

Levestedets bevarings- og naturværdi: 2 (middel). Levestedets bevarings- og naturværdi for have-guldnælde er vurderet til middel. Det typiske voksested i Danmark er skovkanter og -bryn⁴. Den trives fint i halvskygge og i de fleste typer af skovbund, med undtagelse af veludviklet morbund³.

Påvirkning af hjemmehørende arter: 2 (middel). Påvirkning af hjemmehørende arter er for have-guldnælde vurderet til middel. Have-guldnælden danner tætte bestande og angives at være i stand til at udkonkurrere anden vegetation⁵.

Påvirkning af økosystemfunktioner: 1 (lav). Da planten danner tætte bestande og angives at udkonkurrere anden vegetation⁵ kan det ikke udelukkes at den lokalt kan påvirke økosystemfunktioner. Der mangler dog data, hvorfor påvirkningen af hensyn til forsigtighedsprincippet er vurderet til lav.

Økonomiske effekter: 0 (ingen). Der ingen oplysninger om negative økonomiske effekter af have-guldnælde.

Helbredseffekter: 1 (lav). Helbredseffekter for have-guldnælde er vurderet til lav. Bladene hos guldnælde angives at have et højt indhold af det genotoksiske stof, DIBOA (2,4-dihydroxy-1,4-benzoaxasin-3-on), der i reagensglasforsøg er påvist at kunne give skader på DNA⁶. Der mangler dog forsøg, der viser om stoffet påvirker humant DNA⁶.

Kilder

¹ Kollmann, J., Roelsgaard, J.S., Fischer, M., Nielsen, C.D. 2010. Invasive plantearter i Danmark, 1. udgave Frederiksberg. Biofolia.

² Mossberg, B. and Stenberg, L. 2003. Den nye nordiske flora. Gyldendal.

³ Nielsen, H. and Seberg, O. 1990. Tvetand og Guldnælde. URT, 1990:1.

⁴ Hartvig, P. 2015. Atlas Flora Danica. Gyldendal, København.

⁵ Tyler, T., Karlsson, T., Milberg, P., Sahlin, U., Sundberg, S. 2015. Invasive plant species in the Swedish flora: developing criteria and definitions, and assessing the invasiveness of individual taxa. Nordic Journal of Botany 33, 300-317.

⁷ Ministeriet for fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Guldnælde - overjordiske dele.

[https://www.foedevarestyrelsen.dk/Foedevarer/planteliste/Sider/Guldnaelde overjordiske dele.aspx](https://www.foedevarestyrelsen.dk/Foedevarer/planteliste/Sider/Guldnaelde%20overjordiske%20dele.aspx) (besøgt 11. juli 2022)